

SVENSKT NÄRINGSGLIV

Investera Sverige ur lågkonjunkturen

REFORMER FÖR ETT BÄTTRE INVESTERINGSKLIMAT

SVENSKT NÄRINGSGLIV – ÅTERSTARTA SVERIGE – ÅTGÄRDSPAKET II
OKTOBER 2020

Innehåll

Framtidens konkurrenskraft kräver ett bättre investeringsklimat	3
Ett halvår med coronakrisen	4
<i>Ett näringsliv i otakt</i>	<i>4</i>
<i>Behov av fortsatta krisåtgärder</i>	<i>6</i>
<i>Från kris till återstart – tidigare presenterade reformförslag och genomslag i budgeten</i>	<i>7</i>
Från kris till lågkonjunktur – ekonomisk bedömning	8
Morgondagens Sverige börjar byggas under krisen	10
Våra reformförslag	12
Stärk Sveriges position som ledande kunskapsnation	12
<i>Öka statens investeringar i forskning så ökar också näringslivets FoU</i>	<i>12</i>
<i>Säkerställ att forskningen blir relevant för näringslivet</i>	<i>12</i>
<i>Underlätta kunskapsinvesteringar genom lägre statlig skatt på arbete</i>	<i>13</i>
Frigör potentialen i digitalisering och AI	14
<i>Skapa en samlad process för accelererad digitalisering</i>	<i>14</i>
<i>Säkerställ möjligheten till dataöverföringar och e-handel</i>	<i>15</i>
<i>Förbättra regelverken för användning av data och AI</i>	<i>16</i>
Underlätta klimatomställningen	16
<i>Tidigarelägg utbyggnaden av stamnätet med tio år</i>	<i>17</i>
<i>Sätt igång elektrifieringen av vägnätet</i>	<i>17</i>
<i>En miljöbalk som underlättar investeringar för omställning</i>	<i>18</i>
<i>Mer cirkulär ekonomi bidrar till att nå klimatmålen</i>	<i>18</i>
Säkra den internationella handeln	19
<i>Träffa handelsavtal om kritiska produkter</i>	<i>19</i>
<i>Driv på reformeringen av WTO</i>	<i>20</i>
<i>Säkerställ avdragsrätten för importmoms</i>	<i>20</i>
Minska regelbördan genom ny regelprocess	21
<i>Genomför Tillväxtverkets förslag till ny regelprocess i Sverige</i>	<i>21</i>
<i>Inför tidiga samråd med näringslivet och etablera vägledande principer i EU-arbetet</i>	<i>21</i>
Gör det mer lönsamt att investera i Sverige	22
<i>Lägre bolagsskatt och bättre regelverk för ökad konkurrenskraft</i>	<i>23</i>
<i>Uppmuntra investeringar i mindre företag</i>	<i>23</i>
Använd EU:s återhämtningsfond för investeringar i Europas konkurrenskraft	24
<i>Säkerställ tydliga kriterier</i>	<i>25</i>
<i>Upprätta en "EU Recovery Scoreboard"</i>	<i>25</i>
<i>Investera tilldelade svenska medel i framtida konkurrenskraft</i>	<i>25</i>

Framtidens konkurrenskraft kräver ett bättre investeringsklimat

Coronakrisen riskerar att övergå i en mycket djup lågkonjunktur. Närmare 40 procent av företagen i Sverige har minskat sina investeringar jämfört med ett halvår sedan. Färre än fyra av tio personer i Sverige jobbar, vilket är den lägsta nivån på över 20 år. Arbetslösheten väntas under hösten vara den högsta sedan 90-talskrisen. Hur snabbt företagens investeringar återstartar är avgörande för hur snabbt Sverige tar sig ur lågkonjunkturen.

Ska Sverige gå starkare ur krisen behövs framtidstro och rätt reformer. Sverige behöver rusta nu för att långsiktigt stärka konkurrenskraften och bekämpa arbetslösheten. Staten har en viktig uppgift att minska osäkerheten och skapa stabila villkor för företagande, privata investeringar och jobb.

Smittspridningen av coronaviruset och svensk ekonomi befinner sig i ett något bättre läge i tredje kvartalet än tidigare befarat. Fler företag möter framtiden med tillförsikt. Krisåtgärderna ger effekt. Men krisen är inte över. Mellan och inom sektorer finns skilda verkligheter. I många företag och branscher är utsikten framåt nattsvart och beroende av att efterfrågan kommer tillbaka genom att samhället öppnar igen på ett säkert sätt. Problem med leveransstörningar dröjer kvar och påverkar även de företag som går bra. Nedgången globalt medför särskilt stor osäkerhet för ett handelsberoende land som Sverige.

Svenskt Näringsliv presenterar i detta paket återstartsfröslag som syftar till att öka företagens investeringar och stärka konkurrenskraften:

- Stärk Sveriges position som ledande kunskapsnation, genom ökade investeringar i FoU.
- Frigör potentialen i digitalisering och AI, bl.a. genom bättre regelverk.
- Underlätta klimatomställningen, bl.a. genom ökad elektrifiering.
- Säkra den internationella handeln, bl.a. genom att driva på reformeringen av WTO.
- Minska regelbördan genom en ny regelprocess.
- Gör det mer lönsamt att investera i Sverige, med bättre regelverk och sänkt bolagsskatt.
- Använd EU:s återhämtningsfond för investeringar i Europas konkurrenskraft.

Detta är det andra åtgärds paketet av tre som Svenskt Näringsliv lägger fram under 2020 med målet att återstarta Sverige. I juni föreslogs en kraftsamling för jobben med en rad förslag att genomföra i närtid för att stärka de privata och offentliga investeringarna, öka öppenheten och handeln med omvärlden samt motverka arbetslöshet och stärka kompetensförsörjningen.

I krisens spår accelereras nu strukturuomvandlingen. Hur vi jobbar, reser och handlar förändras i Sverige och internationellt. Ju längre pandemin pågår, desto mer annorlunda väntas det nya normala bli. En mer uppdelad värld med svagare leveranskedjor riskerar att ge stora effektivitetsförluster. Osäkerhet och minskad investeringsförmåga hotar möjligheterna att tillvarata nya affärsmöjligheter kopplat till digitaliseringen. Ett sammanhållet Europa där viktiga handelspartners kan ge draghjälp åt varandra på väl fungerande marknader blir en förutsättning för återstarten. Rätt användning av EU:s återhämtningsfond är central.

Sverige ska vara en ledande kunskapsnation som attraherar investeringar och talanger, växlar upp digitaliseringen, utvecklar fler hållbara lösningar och exporterar klimatnytta. I en allt tuffare global konkurrens om såväl kompetens som kapital måste investeringsklimatet stärkas. Utöver de reformer som föreslås i detta paket påverkas investeringsbeslut även av flera andra faktorer. Att stävja brottsligheten i samhället är till exempel en grundförutsättning för ett bättre företagsklimat.

Företagen är motorn i återstarten. Har näringslivet rätt förutsättningar att investera kan fler behålla jobbet, efterfrågan stimuleras och hjulen i ekonomin snurra.

Ett halvår med coronakrisen

Ett näringsliv i otakt

Utvecklingen i näringslivet är i otakt. Inom och mellan branscher finns stora skillnader. Medan en del företag möter en ökad efterfrågan, i synnerhet kopplat till digitalisering och e-handel, befinner sig andra fortsatt i djup kris och är beroende av beslut kopplat till statliga smittskyddsåtgärder.

Situationen i omvärlden påverkar i hög grad framtidsutsikterna i näringslivet. Konkurer inom en sektor kan ge följdverkningar i en annan. Ökad arbetslöshet försvagar hushållens efterfrågan och får negativa effekter på hela samhällsekonomin. Även om läget har stabiliserats jämfört med krisens inledande fas är situationen mycket skör. En samlad bild som tecknas i näringslivet är att strukturuomvandlingen och digitaliseringen påskyndas av krisen, men samtidigt hämmas av osäkerhet om framtiden och bromsade investeringar.

I följande avsnitt ges en kort lägesbild av utvecklingen inom sektorerna bygg och installation, handel och besöksnäring, industri, tjänster och transport.

Bygg och installation

Pandemin har drabbat bygg- och installationssektorn ojämnt. Installatörerna drabbades först, med 10 procent av de anställda korttidspermitterade per den 1 juli. Under första och andra kvartalet drabbades sektorn mindre än befarat, bland annat på grund av långa projektider och stabila offentliga investeringar. Antalet sysselsatta inom byggindustrin minskade med 4 procent.

Läget i sektorn riskerar dock att bli sämre. Den ekonomiska oron påverkar investeringsviljan brett och bidrar till uppskjutna eller inställda byggstarter. Sju av tio av Byggföretagens medlemmar ser förskjutningar i byggstarter; sex av tio upplever

Även om läget har stabiliserats jämfört med krisens inledande fas är situationen mycket skör.

minskad ordergång, vilket drabbar alla företag i byggkedjan. Allt kortare ledtider riskerar att påverka kvaliteten negativt. En fjärdedel av medlemmarna upplever finansieringsproblem. Ökad konkurrens, prispress och arbetslöshet riskerar att förvärra situationen. Risken för fusk i branschen ökar när yrkesarbetare friställs, medan intresset för privata renoveringar är stort. Fler varsel, uppsägningar och ökad arbetslöshet riskeras även bland tjänster inom samhällsbyggnadssektorn, exempelvis arkitekter, konsulter och ingenjörer.

Handel och besöksnäring

Krisen har slagit stenhårt mot handeln och besöksnäringen. Utvecklingen i handeln har samtidigt varit tudelad. Delbranscher såsom dagligvaruhandel och bygg- och järnhandel har på aggregerad nivå visat relativt goda tillväxttal medan exempelvis sko- och klädhandel fortsatt är i ett svårt läge. Besöksnäringen som helhet är fortfarande i djup kris. I storstäderna tappade hotellen 75 procent av logiintäkterna i augusti jämfört med samma period 2019, medan vissa företag upplevde en viss uppgång under sommaren, till exempel i turistorterna längs kusterna. Den del av sektorn som är beroende av konsumtion kopplat till arbete, turism, resor eller gränshandel är fortsatt i ett mycket tufft läge och exempelvis nöjesparker och nattklubbar har i praktiken ett näringsförbud.

Antalet anställda i handel och besöksnäring som i början av augusti omfattades, eller hade omfattats, av korttidsarbete uppgick till cirka 170 000 anställda. Under hösten väntas många företag i handeln och besöksnäringen uppleva en mycket ansträngd situation. Restriktioner kring folksamlingar och riktlinjer kring fortsatt hemarbete slår hårt mot butiker och restauranger. Det kraftigt minskade resandet och viljan att ha fysiska möten, konferenser och mässor slår hårt mot hotellen och campingarna. Krisen har snabbat på den digitala strukturuomvandling som sektorn redan under flera år befunnit sig i.

Industri

Världens och Sveriges BNP och industrisektorer har studsat upp en del under sommaren, från den mycket djupa nedgången i våras. Uppskattningsvis har hälften av fallet i industriproduktionen återställts men läget varierar kraftigt mellan olika branscher. Coronapandemin har inneburit en allmänt minskad efterfrågan och störningar i leveranser. Initialt föll industrins priser. Kronans växelkurs försvagades dock då, vilket höll uppe lönsamheten. Men sedan april har kronans växelkurs stärkts. Precis som för näringslivet i stort, skiljer sig dock utvecklingen åt mellan olika delar av basindustrin och för olika produkter.

Gruvindustrin har klarat sig relativt väl. Sågverken och förpackningsindustrin har sett ökad efterfrågan i spåren av pandemin, bland annat till följd av ökad e-handel och användande av engångsprodukter. Delar av pappersindustrin har utvecklats synnerligen svagt. Industrin för marknads massa gick starkt i början av året men en tydlig dämpning inträffade från april vad gäller leveranser och export. Stål- och metallindustrin har drabbats hårt, bland annat till följd av nedgången i tysk bildindustri och den svaga utvecklingen väntas fortsätta, bland annat kopplat till en dämpad tillväxt i euroområdet. Ordersituationen och stämningläget är mycket svagt inom stål- och metallindustrin och fortsatta neddragningar av personal väntas inom industrin.

Efterfrågan på svenskproducerade läkemedel har ökat under coronakrisen. Produktionen inom kemi- och gummi/plastindustrin har däremot vikt ner tydligt, inte minst som resultat av att europeisk fordonsindustri har stått stilla. Livsmedelsindustrins volymer har lidit av att leveranserna till hotell- och restaurangsektorn tappat stort. Dessutom har exporten av livsmedel minskat.

Tjänster

Tjänstesektorn har drabbats hårt. För innovationsföretagen har våren och sommaren varit extremt utmanande. För it- och telekomsektorn är krisen fortfarande påtaglig, men det finns en viss optimism inför utvecklingen framöver. Resebranschen har drabbats hårt. Bland resebyråer och researrangörer är permitteringsgraden 83 procent.

Vårdföretagen har haft ett ansträngt läge och påverkats på olika sätt beroende på verksamhet. När pandemin börjar klinga av kommer det finnas ett uppdämt behov av vårdinsatser då många besök och behandlingar har skjutits upp. Bland serviceföretagen har ungefär 16 procent av företagen sagt upp fastanställd personal. Många viktiga ingångsjobb på arbetsmarknaden har försvunnit eller riskerar att försvinna. Omsättningsuppgifter hos kompetensföretagen visar på en negativ tillväxt på cirka -26 procent under andra kvartalet 2020 jämfört med samma period förra året.

Transport

Under våren minskade passagerartransporterna med uppemot 80–90 procent och omsättningen föll snabbt. Läget är fortfarande mycket ansträngt. UD avråder fortsatt från resor utanför EU och uppmaningen kvarstår att avstå från icke-nödvändiga resor inom kollektivtrafiken.

Persontrafiken på järnväg har tappat 75 procent av resenärerna och intäkterna under andra kvartalet i den kommersiella fjärrtrafiken och cirka 50 procent av resandeunderlaget i den upphandlade trafiken. Godstrafiken hade stora utmaningar redan innan krisen och de nya volymminskningarna utgör ett hot.

Flygtrafiken ökar långsamt och 2021 bedöms antalet passagerare vara under 50 procent jämfört med 2019. I augusti dubblerades antalet konkurser i taxinäringen jämfört med samma månad 2019. Kommersiell linjetrafik med buss samt beställnings- och turisttrafiken har en nedgång på 95 procent. Även den upphandlade trafiken har minskat med 50–90 procent. Persontrafikens utveckling är avhängig smittskyddsarbetet, eventuellt vaccin samt harmonisering av olika länders reserestriktioner.

Förändringar på längre sikt är än så länge svårbedömda. En tydlig trend är den accelererande utvecklingen av e-handeln som leder till ökade krav på effektivisering av logistiken.

Behov av fortsatta krisåtgärder

En förutsättning för att flera hårt krisdrabbade sektorer ska komma igång är att efterfrågan kan komma tillbaka och samhället öppnas på ett säkert sätt. I flera branscher där i princip näringsförbud råder är efterfrågan fortsatt mycket svag. Här kvarstår behovet av krisåtgärder, så att i grunden sunda företag kan finnas kvar. Det behövs en konkret och tydlig politisk plan framåt och ett aktivt arbete kring när och hur förändringar av restriktioner kommer ske, så att företagen successivt och under ansvarstagande kan återstarta sina verksamheter. Restriktioner och lagstiftning som slår fel och ologiskt behöver ses över.

Flera av de krisåtgärder som införts har inneburit att många företag hittills har kunnat övervintra och behålla medarbetare. Att fler kunnat behålla jobbet har också bidragit till hushållens köpkraft och dämpat ökade sociala kostnader för människor, staten och kommunerna.

Det är bra att regeringen meddelat att den vill förlänga omställningsstödet. Utformningen av åtgärden behöver dock bli mer ändamålsenlig för att minska snedvriden konkurrens mellan företag och branscher. Givet en bra utformning är omställningsstödet den mest träffsäkra krisåtgärden, varför det är rimligt att förlänga den ytterligare.

En av de mest använda åtgärderna under krisens tidiga fas har varit ersättning

**En förutsättning
för att flera hårt
krisdrabbade sektorer
ska komma igång
är att efterfrågan kan
komma tillbaka och
samhället öppnas på
ett säkert sätt.**

för korttidsarbete. Möjligheten till korttidsarbete kan komma att behöva förlängas, beroende på hur krisen utvecklar sig i tid och omfattning.

Anståndet med att betala in företagets skatter har varit en viktig likviditetsåtgärd. Det bör dock införas en amorteringsmöjlighet för inbetalningar av arbetsgivaravgifter, preliminärskatt på lön och moms när tiden för anstånd upphör. Skatten förfaller annars till betalning tolv månader efter att anståndet utnyttjats, vilket försvårar återstarten för många företag och riskerar att öka antalet konkurser. Det bör också säkerställas att undantaget från företrädaransvaret kommer att gälla även vid en amorteringslösning.

Sjuklöneersättningen, som innebär att alla arbetsgivare har kunnat få ersättning av staten för hela sjuklönekostnaden i april till och med juli, har bidragit till att avlasta kostnader. För augusti och september ersätts inte längre hela sjuklönekostnaden, utan olika procentsatser gäller beroende på företagets storlek och hur höga sjuklönekostnader arbetsgivaren haft. Svenskt Näringsliv välkomnar att regeringen föreslagit att sjuklöneersättningen som gäller för augusti och september nu förlängs året ut, så att företag kan få fortsatt kompensation av sjuklönekostnaderna som överstiger det normala till och med den 31 december 2020.

Det är också välkommet att regeringen och riksdagen under hösten inför ett omsättningsstöd till enskilda näringsidkare, något som Svenskt Näringsliv föreslog redan i mars som ett av förslagen i våra tre räddningspaket som lades fram under våren.

De tillfälliga krisåtgärderna behöver successivt kompletteras och ersättas av reformer som långsiktigt höjer konkurrenskraften. Incitamenten att arbeta behöver återskapas. Tillfälliga förändringar av a-kassan och karensdagen som införts behöver på sikt återställas för att undvika en negativ effekt på arbetskraftsutbudet och därmed konkurrenskraften.

Från kris till återstart – tidigare presenterade reformförslag och genomslag i budgeten

I juni i år presenterade Svenskt Näringsliv det första av tre återstartspaket under året som syftar till att återstarta Sverige. Paketet *Kraftsamlning för jobben – reformer för ett mer konkurrenskraftigt och hållbart Sverige* innehåller ett tjugotal konkreta åtgärder, möjliga att genomföra på kort sikt, för att stärka näringslivets förutsättningar att vara den jobbmotor som Sverige behöver. För att stärka investeringsviljan och minska osäkerheten behövs en tydlig signal om stopp för höjda skatter på jobb och företagande. Det skulle ge näringslivet bättre förutsättningar för återstart.

Ett av huvudförslagen som presenterades i juni var att göra det mindre kostsamt att anställa unga. Sveriges internationellt sett höga skatter på arbete utgör alltså ett hinder för sysselsättning och antalet arbetade timmar i ekonomin. Det är positivt att regeringen och samarbetspartierna i höstbudgeten sänker arbetsgivaravgiften för unga, även om Svenskt Näringsliv förordar en permanent och mer kraftfull åtgärd. Regeringens tillfälliga åtgärd bör ses som ett första steg att bygga vidare på. Med en permanent sänkning skapas stabila villkor som underlättar jobbskapande.

I budgeten finns också förslag om en tillfällig lättnad i bolagsskatten om 7 miljarder kronor för investeringar i maskiner och inventarier. Syftet är i linje med det Svenskt Näringsliv föreslagit, om än med en annan teknisk lösning (Svenskt Näringsliv föreslog i juni en tidigare lagd avdragsrätt, regeringen föreslår en skattereduktion) och med en betydligt kortare period (investeringar under 2021).

Flera andra förslag som Svenskt Näringsliv lade fram i juni har också fångats upp i budgetpropositionen. Det gäller bland annat en utvidgning av FoU-avdraget, mer förmånlig expertskatt, satsningar på bredbandsutbyggnad, ökade anslag till väg- och

järnvägsunderhåll samt att Industriklivet får utökad anslag. Dessa förslag är bra, men i flera av fallen har man inte gått lika långt som Svenskt Näringsliv har föreslagit.

I budgeten finns tyvärr även inslag som kommer att göra återhämtningen av arbetslösheten mer utdragen. Beslutet att förlänga höjningen av arbetslöshetsförsäkringen försvagar drivkrafterna att söka och ta ett arbete, vilket håller uppe arbetslösheten och medför att färre personer behöver försörja fler. Svenskt Näringsliv fortsätter driva alla de återstartsåtgärder som vi har presenterat.

Från kris till lågkonjunktur – ekonomisk bedömning

Ett halvår efter att coronakrisen blev global kan Sverige se tillbaka på några av de svagaste tillväxtmånaderna någonsin. Många företag har tvingats i konkurs, människor har förlorat sina jobb och flertalet länder har sett sina statsskulder öka. En del problem orsakade av krisen är övergående medan andra riskerar att bli långvariga och mer allvarliga.

När Svenskt Näringsliv och många andra aktörer i våras gav scenarier för den ekonomiska utvecklingen var osäkerheten enorm om hur snabbt virusspridningen skulle tillta. Nedstängningarna i delar av många länder var i inledningsskedet stora och börsfallen alarmerande. Det ekonomiska läget framöver är fortfarande svårbedömt. Osäkerheten i många branscher är betydande och vägen tillbaka från stillestånd kan bli lång och svår.

På arbetsmarknaden är läget ovisst. Korttidspermitteringarna är omfattande och många varsel från i början av krisen kvarstår. Hundratusentals människor berörs och arbetslösheten riskerar att öka ytterligare från dagens redan höga nivåer. Särskilt ungdomars ställning på svensk arbetsmarknad har försämrats drastiskt sedan utbrottet av coronapandemin. Under det senaste året har antalet inskrivna ungdomar vid Arbetsförmedlingen stigit med 50 procent.

Krisen är kostsam för människor, företag och stater. Många insatser för att mildra de negativa effekterna har varit välriktade och nödvändiga. De har dock inneburit ökade skuldbördor för världens ekonomier. När världen väl har tagit sig igenom krisen kommer skulderna ha ökat till rekordhöga nivåer. Detta kan vara oroväckande om inte tillväxten snabbt kan återgå till högre nivåer. En hög ekonomisk tillväxt är nödvändig för att inte skuldberget ska bli för betungande framöver. Det gäller särskilt i ekonomier med en åldrande befolkning där andelen personer i arbetsför ålder minskar.

Läget är fortsatt allvarligt för företagen. En del företag har tvingats i konkurs men det totala antalet konkurser har hittills inte ökat lika mycket som befarades i våras. En del av de stödprogram som införts har sannolikt bidragit till att hålla tillbaka konkursutvecklingen. Ackumulerat ligger dock konkurserna fortsatt på förhöjda nivåer och utvecklingen under hösten och nästa år är osäker.

Att aktiviteten i svensk ekonomi långsamt har börjat återvända sedan krisens inledningsskede syns bland annat i enkätsvar ställda till Svenskt Näringslivs medlemsföretag. På frågan om hur mycket produktionskapacitet som används för tillfället svarar nu fler företag att de använder en större andel av sin kapacitet, jämfört med hur svaren såg ut under det andra kvartalet i år. Många andra kurvor som i våras pekade nedåt har nu vänt upp. Förbättringarna i dessa förtroendeindikatorer kommer emellertid från ett exceptionellt svagt ekonomiskt läge med aktivitetsnivåer som är mycket låga.

Drivkrafterna till tillväxten under den närmaste tiden kommer främst från hus-

hållens konsumtion och exporten. För investeringarna bedöms det andra halvåret bli svagare. Det tar längre tid att skjuta på investeringar än på konsumtion. Det är förmodligen en orsak till att konsumtionen föll betydligt mer än investeringarna under det andra kvartalet. En del av fallet i investeringarna kvarstår därför och realiseras först under det tredje kvartalet. I samband med finanskrisen var det först under 2009 års första kvartal som investeringarna föll medan det värsta BNP-fallet skedde under 2008 års sista kvartal. Fortsatt fallande investeringar också under andra halvåret i år är därför sannolikt.

För 2020 sjunker den svenska tillväxten med 4,4 procent och ökar därefter under 2021 med 3,2 procent och under 2022 med 3,0 procent. Det dröjer till andra kvartalet 2022 innan det tillväxttapp som coronakrisen har orsakat har hämtats igen. Detta är något kvartal tidigare än vad som bedömdes innan sommaren och beror främst på att fallet i den akuta krisen inte blev riktigt lika djupt som många bedömde då befarade.

Det går dock inte att likställa en återhämtning av BNP till förkrisnivåer med att vi under samma tid hinner stabilisera konjunkturen vid ett normalläge. Sverige kommer fortfarande befinna sig i lågkonjunktur vid utgången av 2022. Lågkonjunkturen kommer då att vara mildare än i dag men stora problem kvarstår – framförallt på arbetsmarknaden. Den ekonomiska aktiviteten kommer alltså vara lägre än den trendmässiga, också kallad potentiella, aktiviteten under hela det året. Hur mycket av trendmässig tillväxt som kommer förloras under kommande år beror till stor del på hur väl humankapital tas tillvara och utvecklas samt vad som sker med investeringarna.

Arbetsmarknaden står inför ett strukturellt omvandlingstryck. Digitalisering, nya arbetsformer och nya kompetensbehov framöver kommer påverka möjligheten att komma i sysselsättning. Krisen påskyndar sannolikt denna omvandlingsprocess mot en förändrad arbetsmarknad. I krisens spår kan därför matchningsproblemen på arbetsmarknaden komma att öka. Detta gör att många av de som tvingas ut i arbetslöshet får svårare att komma tillbaka, vilket bidrar till att jämviktsarbetslösheten trycks uppåt under de kommande åren. I en normal konjunkturcykel brukar arbetsmarknaden reagera med eftersläpning, både i upp- och nedgångar. För arbetslösheten innebär det att konjunkturläget måste stabiliseras innan arbetslösheten når ner till sin jämviktsnivå. Den svenska arbetslösheten bedöms därför inte sjunka tillbaka till vare sig förkrisnivåer eller sin jämvikt under prognoshorisonten.

Det dröjer till andra kvartalet 2022 innan det tillväxttapp som coronakrisen har orsakat har hämtats igen.

**Tabell 1. Den ekonomiska bedömningen i siffror (tidigare bedömning inom parentes).
Årlig procentuell utveckling om annat ej anges.**

	2020	2021	2022
BNP, faktisk	-4,4 (-6,1)	3,2 (3,4)	3,0
Arbetslöshet, procent av arbetskraften	8,7 (9,7)	9,5 (10,4)	8,6
Fasta bruttoinvesteringar	-8,1	0,1	7,7

Källa: Svenskt Näringsliv.

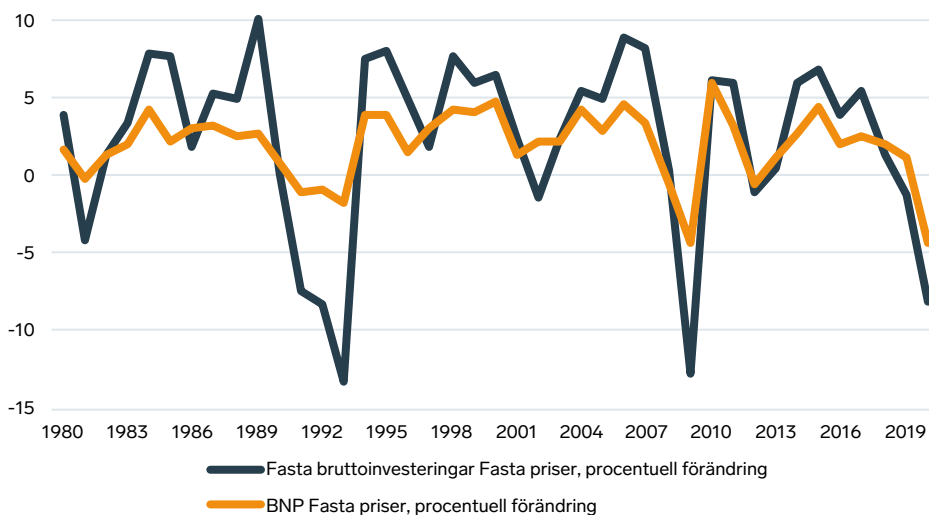
Morgondagens Sverige börjar byggas under krisen

När försäljningen i ett företag sjunker kraftigt och osäkerheten om framtiden är stor, avvaktar företag med allt det som inte är helt nödvändigt på kort sikt. Men över tid kan inte företag utvecklas om de inte investerar i verksamheten. Maskiner, mjukvara, kunskap och affärsmodeller behöver underhållas och utvecklas för att upprätthålla företagets produktivitet. Investeringar är en förutsättning för att åstadkomma det.

Krisen kan ses som ett tillfälle att stimulera företag att tillämpa ny teknik och nya arbetssätt, och låta gamla affärsmodeller och tekniker moderniseras. Inte minst inom digitalisering och miljöteknik finns det stora förutsättningar för svenska företag att nu investera för framtida tillväxt. För samhällsekonomi lägger en högre produktivitet i näringslivet en grund för växande välstånd – och därmed också för skatteintäkter, sysselsättning och stigande reallöner. Grundkravet för att åstadkomma detta är stabila förutsättningar. Nu behövs ett löfte om inga höjda skatter på företagande och jobb. Därtill behövs reformer som förbättrar investeringsklimatet.

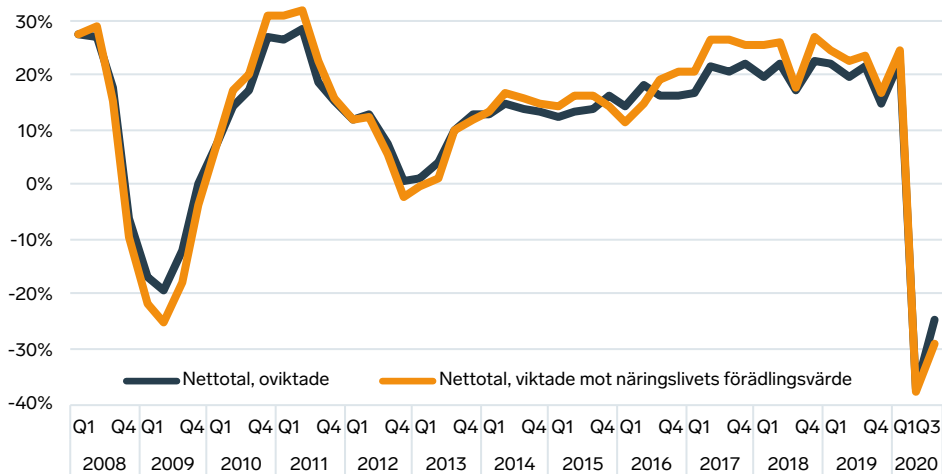
Investeringarna har historiskt sett minskat kraftigt när Sverige går in i en lågkonjunktur. Det mönstret ser nu ut att upprepas. 90-talskrisen tog många år för Sverige att ta sig ur, medan återhämtningen från finanskrisen gick snabbare. Hur snabbt vi får igång investeringarna kommer att bli en avgörande faktor för hur snabbt vi tar oss ur den här krisen. Figur 1 visar de fasta investeringarna och BNP sedan 1980. De totala investeringarna i Sverige har just nu sjunkit lika mycket som under finanskrisen.

Figur 1. Svensk BNP och investeringar 1980–2020

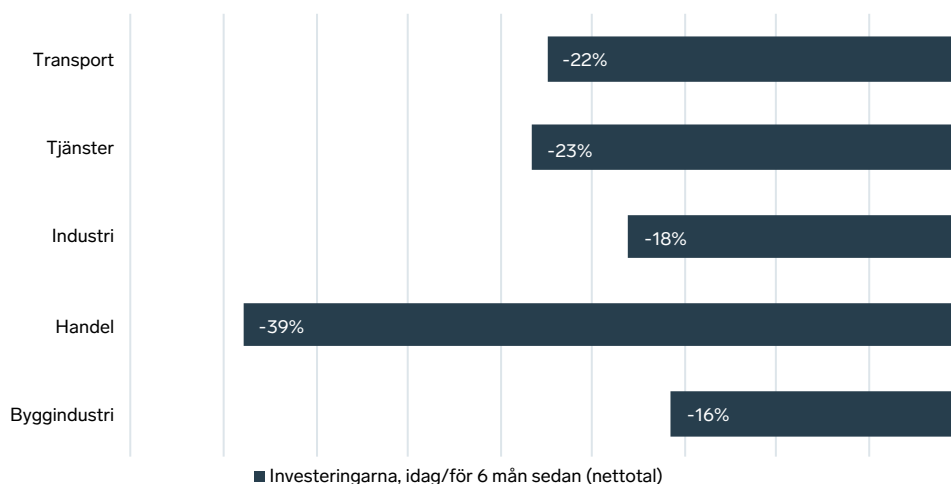

Källa: År 1980–2019: SCB, år 2020 (prognos för helår);
Svenskt Näringsliv.

Svenskt Näringslivs företagarpanel från september visar samma bild. Näringslivets investeringar rasade kraftigt under tredje kvartalet, till och med snabbare och djupare än under finanskrisen 2008–2009 (Figur 2). Företagarpanelen visar också att företagen inom handel och besöksnäring uppvisar den största nedgången i sina investeringar (minus 39 procent), även om samtliga sektorer i panelen uppvisar mycket stora minskningar (Figur 3).

Figur 2. Näringslivets investeringar jämfört med sex månader tidigare

Källa: Svenskt Näringslivs företagarpanel september 2020.
Fråga: "Jämfört med för sex månader sedan, hur har ditt företag utvecklats vad gäller följande faktorer? – Investeringar".

Figur 3. Näringslivets investeringar jämfört med sex månader tidigare – efter sektor

Källa: Svenskt Näringslivs företagarpanel september 2020.
Kategori: Handel inkluderar även besöksnäringen.

Trots att krisen har slagit brett mot näringslivet kommer det att finnas företag som har möjlighet att investera de kommande åren. Det finns därför skäl att genom regelförändringar underlätta för dessa företag att genomföra sina investeringar. I det här läget får inte onödig osäkerhet adderas från politiken genom hot om till exempel högre skatter på företag och jobb.

Om fler investeringar genomförs under lågkonjunkturen ökar efterfrågan på insatsvaror, maskiner, råvaror, arbetskraft, konsulter, med mera. Detta ökar den generella efterfrågan i ekonomin och ger en stimulansseffekt på BNP. Det kan omedelbart motverka konkurser, uppsägningar och arbetslöshet. Under kriser skapas också nya affärsmöjligheter, när nya behov och problem uppstår. Företag och entreprenörer behöver investera i dag för att kunna erbjuda lösningar på dessa behov och problem.

Våra reformförslag

1 Stärk Sveriges position som ledande kunskapsnation

Sverige har historiskt varit och är alltjämt i flera avseenden en framgångsrik kunskapsnation. Samtidigt ökar den internationella konkurrensen. Exempelvis tredubblades de globala investeringarna i forskning och utveckling (FoU) mellan år 2000 och 2017. Allt fler länder bedriver i dag forskning av hög kvalitet och konkurrerar om de globala företagens FoU-investeringar.

I kontrast har företagens FoU-investeringar i Sverige, mätt som andel av BNP, minskat med en tredjedel de senaste 20 åren. Sverige går alltså mot strömmen och blir mindre kunskapsintensivt, om än från en hög nivå, jämfört med vår omvärld. Det bådår illa för framtiden och är ett tydligt tecken på att det svenska FoU-klimatet inte är tillräckligt attraktivt. För att vända utvecklingen krävs djärva mål och kraftfulla forskningsreformer.

Forskning, investeringar och humankapital är tätt sammanlänkade. Kvalificerade medarbetare är en förutsättning för avancerade verksamheter. Viljan att anstränga sig, ta högre befattningar och arbeta mer påverkar företagets lönsamhet och omsättning och därmed möjligheterna att vidareutveckla verksamheten och investera långsiktigt. Arbetsutbud och drivkrafter till prestationer i Sverige – som möjliggör för företagen att rekrytera och behålla kvalificerad arbetskraft – är avgörande för nya investeringar och företagsexpansion. När andra länder växlar upp behöver även Sverige stärka sin position som kunskapsnation och bli mer attraktivt för talanger och innovativa företag.

Öka statens investeringar i forskning så ökar också näringslivets FoU

Sverige behöver ett mål om att öka de samlade investeringarna i forskning och utveckling (FoU) med en procent av BNP till 2030. Målet motsvarar ökade investeringar på runt 50 miljarder kronor årligen. Om målet uppnås skulle de totala FoU-investeringarna hamna på 4,3 procent av BNP, vilket är samma nivå som Sverige befann sig på under det tidiga 2000-talet. Av ökningen bör staten stå för 25 procent och näringslivet för 75 procent. Målet backas upp av flera ledande storföretag (se bland annat DN Debatt 5/9 2020). Genom en statlig satsning uppnås därmed en hävstångseffekt i form av ökade privata investeringar. Målet bör följas upp kontinuerligt och följas av åtgärder som ökar attraktiviteten för näringslivet att förlägga investeringar i forskning till Sverige.

För att nå målet behöver regeringen se till att:

- Staten ökar sina investeringar i FoU. Forskningsanslagens nivå bör därför stegvis öka och nå en nivåhöjning på 6 miljarder kronor 2024 (budgetpropositionen föreslår 3,75 miljarder). Därefter bör anslagen successivt ökas tills statens del av målet har uppnåtts.

Säkerställ att forskningen blir relevant för näringslivet

För att säkerställa att utökade statliga forskningsmedel verkligen ger en hävstångseffekt i form av privata FoU-investeringar krävs att forskningen vid våra lärosäten i högre grad än i dag bedrivs inom relevanta områden för näringslivet. För att öka

den akademiska forskningens kvalitet och relevans bör därför kraftfulla ekonomiska incitament kopplas till lärosätenas basfinansiering för forskning. Ett förslag är att återinföra den tidigare indikatorn för fördelning baserad på externa medel men att rejält stärka näringslivskomponenten.

Bristen på mobilitet, såväl mellan akademi och näringsliv som geografisk mobilitet, ses av svenska storföretag som en av Sveriges svagheter. I dag är det mer regel än undantag att forskare under hela yrkeslivet förblir vid samma lärosäte som doktorandstudierna bedrevs på. Erfarenhet av samverkan med näringslivet måste i högre grad vara meriterande vid rekryteringar än vad som är fallet i dag.

De regler inom EU som är skapade för att skydda personuppgifter (GDPR) gör att till exempel AI-forskning försvåras. I en del andra länder, exempelvis Danmark och Nederländerna, har den nationella lagstiftningen utformats så att det finns möjligheter att göra undantag för forskning. Svensk rätt inrymmer inte någon sådan möjlighet och blockerar därmed möjlighet till innovation kopplat till digitala innovationer. En ändring behövs i dataskyddslagen för att möjliggöra denna form av viktig näringslivsforskning.

Regeringen behöver verka för att:

- Universitet och högskolor som framgångsrikt samarbetar med företag premieras när basanslaget för forskning ska fördelas mellan lärosätena.
- Införa en rörlighetspremie kopplad till forskningsfinansieringen som belönar forskare som rör sig mellan akademi och näringsliv.
- Införa ett forskningsundantag i Dataskyddslagen för att möjliggöra innovation.

Underlätta kunskapsinvesteringar genom lägre statlig skatt på arbete

För att Sverige ska vara en ledande kunskapsnation krävs bland annat att nyckelpersoner, forskare, specialister, chefer och experter är villiga att arbeta och verka i Sverige. Stora och viktiga investeringar behöver ske de närmaste åren, inte minst inom områden som medicin, bioteknik, AI, energiteknik och elektrifiering. När högteknologiska företag investerar i sin verksamhet krävs också högutbildad arbetskraft. Därför är investeringar och humankapital starka komplement till varandra, och företag som finner rätt kompetens kommer också att ha lättare att investera i Sverige.

Ett relativt avlägset och kallt land, med en liten inhemsk marknad och få stora städer måste arbeta strategiskt för att attrahera kompetens och investeringar. Vi kan inte påverka alla faktorer som styr sådana beslut, desto viktigare blir det då att göra vad vi kan. Risken är annars stor att investeringar och anställningar hamnar i andra länder, som har fördelar som Sverige inte kan matcha.

En lägre marginalskatt skulle stärka incitamenten, öka arbetsutbudet och leda till att fler företag ser mer positivt på att förlägga investeringar, produktion och forskning i Sverige. Resultatet av en sådan utveckling blir med tiden fler arbetstillfällen, ökad tillväxt och en bättre välbefinningsutveckling.

Utöver dessa samband mellan marginalskatter och investeringar så visar forskning att lägre marginalskatter leder till fler arbetade timmar, vilket innebär att företagen får ut mer arbete av sina höglönnade anställda. Fler arbetade timmar innebär dels att produktionen i företagen ökar, dels att företagens varor och tjänster gradvis förbättras. Dessa två mekanismer skapar nya arbetstillfällen genom att företagens leverantörer måste anställa fler för att kunna producera mer. Denna multiplikatoreffekt innebär att det också skapas nya jobb inom grupper med inkomster under brytpunkten för statlig inkomstskatt.

Svenskt Näringsliv och Teknikföretagen släppte i augusti en rapport där dessa samband kvantifieras för industrins del. Analysen visar att en halverad statlig inkomstskatt skulle kunna medföra motsvarande cirka 16 000 nya jobb bara inom industrin. Av dessa skulle 7 000 utgöras av helt nya jobb inom arbetarkollektivet. En sänkt marginalskatt träffar dock alla sektorer inom näringslivet och kan därför förväntas ha sådana positiva sysselsättningseffekter även i övriga delar av ekonomin.

Som ett steg i en reformsträvan mot internationellt sett konkurrenskraftiga marginalskatter bör regeringen därför:

- Sänka den statliga inkomstskatten med fem procentenheter den första januari 2021. En snabb åtgärd är angelägen och har redan beretts inom remissförfarande sommaren 2020.

Den statiska offentligfinansiella effekten av förslaget beräknas uppgå till 13 miljarder kronor (FASIT, SCB). När ökningen i antalet arbetade timmar, produktion och investeringar också beaktas blir den verkliga effekten betydligt mindre än så. Beräkningarna visar att beteendeffekterna som har beskrivits ovan medför att reformen finansierar sig själv fullt ut på några års sikt.

2 Frigör potentialen i digitalisering och AI

Digitaliseringen påskyndas av krisen. Men möjligheterna att utveckla nya affärer kopplat till detta riskerar att hållas tillbaka när investeringar pausas. Reformen som underlättar för såväl företag som offentlig sektor att ta nya steg i användningen av data och artificiell intelligens (AI) är nödvändiga för att Sverige ska stå sig i den internationella konkurrensen. Den digitala utvecklingen är en förutsättning för såväl framtidens konkurrenskraft som att klara klimatomställningen.

När viktiga konkurrentländer som Tyskland och Finland satsar digitalt blir det särskilt viktigt att även Sverige höjer ambitionerna. Näringslivet är drivande i utvecklingen, men lagar och regler behöver uppdateras för att frigöra potentialen i den tekniska utvecklingen. Sverige måste verka tillsammans med andra länder i EU för att säkerställa möjligheten till dataflöden, e-handelsavtal, molntjänstanvändning och AI-användning.

Skapa en samlad process för accelererad digitalisering

För att samhället ska kunna få full utväxling av teknikutvecklingen behövs ett batteri av åtgärder som stärker användningen av data och AI. För att snabba på arbetet krävs en samlad process och tydlig uppföljning. Senast under första halvåret 2021 måste flera kritiska steg ha tagits för att säkerställa internationella dataflöden, ökad användning och tillgänglighet till data samt ett bättre regelverk för AI-tillämpningar.

Regeringen behöver därför:

- Tillsätta en ny Chief Digital Officer (CDO) med tydligt mandat och ansvar för att växla upp och bevaka Sveriges arbete med att främja användningen av data och AI nationellt och i EU. CDO-kansliet bör ges en central placering i Regeringskansliet och fokus måste ligga på resultat. En högnivågrupp med företrädare från näringslivet kan knytas till uppdraget.

- Tillsammans med näringslivet ta fram ett nationellt digitaliseringsprogram, finansierat genom offentliga och privata medel, som kraftfullt och strategiskt stärker såväl tillämpning som forskning på området.
- Ta fram en nationell immaterialrättsstrategi. Digitaliseringen ställer höga krav på att de kunskapsbaserade tillgångarna tas tillvara på bästa sätt.

Säkerställ möjligheten till dataöverföringar och e-handel

Möjligheten att överföra data mellan olika aktörer och länder är central för digitaliseringen och dataekonomin. Dataöverföringar är i växande utsträckning en förutsättning för internationell handel, men försvåras av krångliga och begränsande regler för överföring av personuppgifter mellan exempelvis EU och USA. Kostsamma och tidskrävande processer försvårar i synnerhet handeln för små och medelstora företag.

Digitala handelshinder behöver undanröjas. EU-kommissionen måste driva att ambitiösa regler om dataflöden inkluderas i EU:s frihandelsavtal och i e-handelsavtalet som förhandlas mellan drygt 80 länder inom WTO. Skrivningarna behöver bli mer ambitiösa för att säkerställa att data kan flyttas över gränser och samtidigt förhindra nationella datalokaliseringsskrav, det vill säga krav på var företag lagrar data.

För svenska intressen är det av stor vikt att teknologisk protektionism motverkas i EU, samtidigt som teknologisk kapacitet främjas. Såväl offentlig och privat verksamhet behöver ha tillgång till den mest avancerade tekniken. Effektiv och säker datahantering ska stå i centrum.

De svenska regelverken som begränsar behandling av personuppgifter om brott och lagöverträdelse behöver ändras. Denna ändring är nödvändig för att svenska företag ska kunna få exporttillstånd, bidra till bekämpning av grov brottslighet samt kunna följa FN:s och OECD:s riktlinjer för Corporate Social Responsibility (CSR) och visseblåsning.

Regeringen behöver därför:

- Driva på arbetet med en EU-gemensam infrastruktur för delning av personuppgifter och icke persondata.
- Driva på EU-kommissionens arbete med de överföringsmekanismer som möjliggör dataöverföringar till tredje land. Modernisering och förtydligande av standardavtalsklausuler (s.k. SCC) är särskilt angeläget för att säkerställa internationella dataflöden.
- Verka för att EU-kommissionen reviderar förslagen till skrivningar om dataflöden i EU:s frihandelsavtal och i WTO-förhandlingarna om e-handelsavtalet, så att data kan överföras mellan länder och att oskäliga datalokaliseringsskrav förbjuds. Förslaget måste motverka nationella undantag för personuppgifter samt verka för en internationell harmonisering. Dataöverföringsmekanismer som syftar till att garantera tillräcklig säkerhet för personuppgifter måste uttryckligen förankras i handelsavtalen.
- Agera i samverkan med andra digitalt ledande medlemsländer i EU för att stärka näringslivets teknologiska kapacitet och konkurrenskraft.
- Införa rätt i förordning 2018:219 att överföra personuppgifter som rör brott och lagöverträdelse till tredje land i enlighet med internationella åtaganden samt vid exporttillståndsförfaranden.
- Ge Datainspektionen i uppdrag att ta fram en föreskrift som tillåter screening av personuppgifter mot internationella sanktions- och spärllistor i enlighet med proposition 2017/18:105.

Förbättra regelverken för användning av data och AI

En accelererad digitalisering bygger på ökad dataanvändning. Det måste därför bli tekniskt enklare och juridiskt säkert att frivilligt dela data.

Risker för samhälle och miljö behöver kunna identifieras och regleras effektivt utan att skapa hinder för innovation. Flera regelförändringar behövs för att såväl svenska företag som universitet ska kunna vara ledande inom AI-utveckling. För att stärka innovationsklimatet är det också angeläget att införa s.k. reglerade sandlådor och experimentklausuler i lagstiftning.

Regeringen behöver därför:

- Förtydliga befintliga lagar som gäller för AI genom antagande av riktlinjer. Behålla de principbaserade och teknikneutrala lagarna som gäller i dag. De kan gälla över tid och skapar förutsägbarhet för investeringar.
- Tydligt driva på EU att fullt ut harmonisera regelverk för dataskydd (GDPR), kunskapsbaserade tillgångar och cybersäkerhet (CSA).
- Aktivt driva på standardiseringsorganisationernas arbete att ta fram marknadsrelevanta tekniska standarder som kan utvecklas till normgivande internationella standarder. Detaljstyrning av arbetet måste undvikas.
- Tillåta behandling av personuppgifter i stängd utvecklingsmiljö utan krav på gällande regler, genom införandet av experimentklausuler och sandlådor i alla relevanta nationella- och EU-regleringar.
- Ändra den svenska kompletterande dataskyddslagen för att möjliggöra experiment och innovation.
- Fullt ut tillgängliggöra data i enlighet med EU:s öppna data-direktiv.
- Lägga ett tilläggsdirektiv till den pågående statliga utredningen om hur individer kan få ökad insyn och kontroll över sina personuppgifter inom offentlig förvaltning så att även privat sektor omfattas i likhet med Estland och Finlands projekt X-Road. Målet bör vara att skapa en modell för delning av personuppgifter inom EU.
- Värna användningen av internationella data för att producera AI och AI-resultat av högsta kvalitet. Den relevanta principen är att AI-slutsatser är etiska och lagenliga, inte datans geografiska ursprung.
- Ge Vinnova i uppdrag att fortsatt stödja initiativet AI of Sweden genom stärkt näringslivsfokus och innovationshubbar i syfte att underlätta AI-användning.
- Verka för balanserade regelverk kopplat till risker, bland annat genom att främja en tydlig riskanalys för identifiering av högrisk-AI, oavsett sektor eller område, skapa tydliga regelverk och föreslå att checklistan för tillitsfull AI (s.k. ALTAI) blir en etablerad självcertifiering i EU.

3 Underlätta klimatomställningen

Elsystemet är centralt för att Sverige ska klara av klimatomställningen och fasa ut användningen av fossila bränslen. Ett väl fungerande elsystem är också avgörande för företagens investeringsvilja och förmåga att kunna växa och anställa fler medarbetare.

Under sommaren har det blivit tydligt att det svenska elsystemet befinner sig i en allvarlig kris. Trots att vi har befunnit oss i en djup lågkonjunktur har det uppstått brist på överföringskapacitet och effektbrist. Orsaken till detta är i grund och botten att politiken inte har tagit ett helhetsansvar för att skapa rätt förutsättningar för en väl fungerande elförsörjning. För elanvändare i södra Sverige är nu hoten om elbrist därmed en realitet som påverkar vardagen.

Klimatomställningen förutsätter en lång rad förändringar av verksamheter. Nuvarande miljölagstiftning är ofta ett hinder som försenar och försvårar nyinvesteringar. Miljöbalken motverkar därmed sitt eget syfte, då omställningen till ett mer hållbart samhälle försvåras. I framtiden behöver vi se en högre grad av cirkulära affärsmodeller som främjar resurseffektivitet och återvinning. En rad hinder för en sådan utveckling behöver hanteras. Det krävs även investeringar i energieffektiviserande åtgärder i bostäder och kommersiella fastigheter så att vi nyttjar vår el på ett effektivt sätt.

Tidigarelägg utbyggnaden av stamnätet med tio år

Den otillräckliga överföringskapaciteten på stamnätet mellan norra och södra Sverige är ett allvarligt problem som riskerar att hämma investeringsviljan hos företag och försena samhällets klimatomställning. Brister i överföringskapacitet skapar inlåsnings effekter då den elektricitet som genereras av vattenkraft och vindkraft i norra Sverige inte kan distribueras och täcka upp elbehovet i södra Sverige i tillräckligt stor omfattning.

Situationen kommer ytterligare att förvärras under de kommande två åren då hela 20 TWh mer vindkraft beräknas adderas till elsystemet i norra Sverige. Att Svenska Kraftnäts utbyggnadsplaner för stamnätet behöver påskyndas är därmed högst påtagligt.

I sammanhanget bör också kvaliteten i de regionala och lokala näten nämnas. Även där råder omfattande kapacitetsbrist på många håll.

Den planerade utbyggnaden Nord-Syd innebär enligt Svenska Kraftnät att överföringskapaciteten kommer att öka från 7 300 MW till 10 000 MW. Den totala investeringsnivån för denna kapacitetsförstärkning uppgår till drygt 53 miljarder kronor. Genomförandetiden för projektet är 20 år, vilket innebär att det kommer dröja fram tills 2040 innan utbyggnaden är fullständig. Detta är en investering som minskar flaskhalsarna i elsystemet och bidrar till en stabil elförsörjning i hela landet. Det är centralt att tidigarelägga dessa investeringar, inte minst i ljuset av den gångna sommaren då Svenska Kraftnät tvingades vidta nödatgärder för att säkra elförsörjningen i södra Sverige.

Då tillståndsprocesser ofta utgör en faktor som förlänger tiden det tar att genomföra utbyggnationer av detta slag bör det övervägas om en sjökabel längs Bottenviken kan vara ett alternativ för att realisera utbyggnaden så skyndsamt som möjligt.

Regeringen behöver därför:

- Ge Svenska Kraftnät i uppdrag att planera en utökad överföringsförbindelse mellan SE2-SE3 med 2 700 MW redan till 2030, istället för till 2040 som planen säger i dagsläget. Andra planerade nätinvesteringar ska inte försenas.

Sätt igång elektrifieringen av vägnätet

Elektrifierade transporter utgör en nyckel för att Sverige ska kunna ställa om till ett fossilfritt samhälle. För att främja omställningen och stärka näringslivets konkurrenskraft behövs omfattande investeringar i elnätsinfrastruktur. Ett robust och kapacitetsstarkt elnät behöver skapas längs med de stråk där våra transportflöden av gods och personer är som mest omfattande. Det är en grundförutsättning för fler elektrifierade långväga transporter på väg. Denna grundläggande elnätsinfrastruktur är nödvändig oavsett vilka framtida teknikval som kommer att göras för hur laddningen ska ske (exempelvis i form av elmotorvägar eller snabbbladdningsstationer). Det är avgörande att en strategisk utbyggnad av detta slag skyndsamt realiserar för att inte riskera att fördröja transportsektorns gröna omställning.

Regeringen bör därför:

- Ge Svenska Kraftnät och Trafikverket i uppdrag att under 2021 ta fram en plan för förstärkt elnätinfrastruktur i anslutning till våra viktiga transportflöden.

En miljöbalk som underlättar investeringar för omställning

För att Sverige ska klara de ambitiösa miljö- och klimatmålen som har ställts upp kommer det att krävas en omfattande utveckling av befintliga näringsverksamheter. Därutöver behöver helt nya verksamheter tillkomma, exempelvis batteritillverkning, nya produktionsmetoder för stål och utvinning av naturmaterial. I samtliga fall kräver detta investeringar på en nivå som vi inte har sett tidigare – i vart fall om de ambitiösa tidplaner som politiken har ställt upp ska hålla. I dag ser vi tyvärr tecken på den motsatta utvecklingen, där miljölagstiftningen försvårar och fördröjer nyinvesteringar.

Långa handläggningstider för de projekt som måste söka tillstånd och osäkerhet i tillståndprocesserna leder i dag till att investeringar uteblir eller försenas. Detta är ett hinder mot att nå Sveriges ambitiösa miljö- och klimatmål. Miljöbalkens tillståndssystem behöver därför reformeras i syfte att åstadkomma en snabbare och mer förutsägbar och rättssäker process.

Det svenska systemet som i många delar överimplementerat EU:s lagstiftning leder till exempel till att åtgärder och projekt som enligt EU endast skulle kräva att de anmäls till en myndighet i Sverige måste genomgå en hel tillståndprocess. Såväl myndigheter och verksamhetsutövare överlastas därigenom av arbete som inte leder till någon ökad miljönytta, samtidigt som viktiga projekt för omställningen i bästa fall endast försenas och i värsta fall helt uteblir.

Miljöbalkens tillståndssystem behöver reformeras i syfte att åstadkomma en mer förutsägbar och rättssäker process.

Det bör ske bland annat genom:

- Att fokusera tillståndprocesserna till de projekt där det verkligen behövs och låta fler förändringar än i dag ske genom att de endast anmäls till tillsynsmyndigheterna.
- Att endast pröva ändringar av anläggningar och inte hela anläggningarna.
- En stramare ledning av processerna på tillståndsmyndigheterna så att ovidkommande utredningar inte krävs.

Mer cirkulär ekonomi bidrar till att nå klimatmålen

Begreppet cirkulär ekonomi används för att beskriva en strävan att låta material och produkter cirkulera i högre utsträckning och därmed få till stånd en ökad resurseffektivitet. I begreppet ingår energi- och resurseffektivitet, användning av återvunnet och biobaserat material, design för uppdateringar, återbruk och återvinning, samt affärsmodeller som innebär delning av produkter, reparation och försäljning av tjänster istället för produkter.

Materialanvändningen står för cirka 50 procent av koldioxidutsläppen och den cirkulära ekonomin är därför en viktig del i att nå klimatmålen. Dagens regelverk behöver anpassas för att underlätta företagens investeringar i nya cirkulära material- och produktflöden. Förändringar behövs inom en lång rad av regelverk både inom miljöområdet och andra sakområden. Det är därför viktigt att regeringens arbete på EU-nivå och med den nationella strategin präglas av lyhördhet för näringslivets erfarenheter och behov.

Regeringen bör därför:

- Se till att Sverige inom ramen för EU:s arbete med handlingsplanen för cirkulär ekonomi bland annat driver på för en förändrad avfallsdefinition så att färre material och produkter klassas som avfall samt underlätta för gränsöverskridande avfallstransporter.
- I den kommande handlingsplanen till den nationella strategin för cirkulär ekonomi t.ex. förtydliga den praktiska innebörden av begreppet *giftfritt* ur ett riskbaserat synsätt, så att fler cirkulära flöden kan möjliggöras.

4 Säkra den internationella handeln

Ryggmärgsreflexen hos många länder att stänga gränser i början av krisen fick omedelbart negativ inverkan på näringslivet och samhället i stort. Regeringen har genom krisen välkommet verkat för att i möjligaste mån hålla gränserna till Sverige och inom EU öppna. Det är en bidragande orsak till att Sveriges ekonomi, trots att den drabbats hårt, sannolikt kommer att klara sig bättre ur krisen än många andra länder.

Samtidigt kvarstår hinder längs gränser och godtyckliga förändringar sker när regeringar försöker hantera och hindra smittspridning. Den fria rörligheten är en grundläggande förutsättning för konkurrenskraften. Regeringen behöver fortsätta att verka för en fungerande inre marknad och harmoniserade åtgärder inom EES.

Handel är avgörande för svenskt välstånd. Många jobb är direkt beroende av handeln med omvärlden. 1,3 miljoner jobb i Sverige understöds av exporten. En framgångsrik återstart kräver ett fungerande handelsflöde. För detta behövs åtgärder på såväl nationell, europeisk som internationell nivå.

Träffa handelsavtal om kritiska produkter

Coronakrisen har visat på Sveriges behov av att säkra tillgången på kritiska produkter, såsom medicin, vaccin och sjukvårdsutrustning. Beredskapen blir sårbar när leveranser av viktiga varor är beroende av enskilda länder. Särskilt riskabelt blir det när länder runt om i världen infört exportrestriktioner för sådana varor, en ovanlig och drastisk åtgärd. Staten ska inte besluta var företag geografiskt ska förlägga sin produktion. Det vore ett mycket allvarligt ingrepp och måste vara upp till företagen själva. Däremot kan staten skapa förutsättningar att flytta produktion och diversifiera produktionen till fler länder, bland annat genom nya frihandelsavtal, som EU:s nya avtal med Vietnam.

För att öka leveranssäkerheten för kritiska varor behövs ett särskilt handelsavtal. Ett sådant skulle dessutom sända en viktig signal till omvärlden och etablera en modell som statuerar ett bättre alternativ än att dra hem produktionen.

En framgångsrik återstart kräver ett fungerande handelsflöde.

Regeringen bör därför verka för:

- Att WTO:s läkemedelsavtal bör vidgas till att omfatta fler länder och fler produkter, inte bara läkemedel utan även medicinteknik, med mera.
- Avtalet bör inte bara ta bort importtullar för dessa varor utan även förbjuda, utom i vissa undantagsfall, exportrestriktioner.
- I avvaktan på ett formellt WTO-avtal om ovanstående bör Sverige verka för en informell överenskommelse med samma syfte, där likasinnade länder sinsemellan garanterar tillgången på kritiska varor.

Driv på reformeringen av WTO

Världshandelsorganisationen WTO är under stark press och kritik, men är likväl det främsta forumet för den globala handelspolitiken. WTO:s avtal utgör basen för och garanterar regelbaserad internationell handel och investeringar. Organisationen är dock i starkt behov av reformering för att kunna uppfylla sina funktioner.

Coronakrisen har i många länder lett till att handelsrestriktioner införts och att fokus flyttats från att förbättra de internationella regelverken till argument om autonomi och om att flytta hem produktion. Svenska företag är beroende av WTO:s gemensamma regler som skapar förutsägbarhet och transparens i den internationella handeln. Det är därför angeläget att Sverige, inom EU och i WTO, tar en drivande roll för att reformera organisationen.

Regeringen bör därför:

- Ta fram konkreta förslag på hur WTO kan moderniseras. Särskilt fokus bör ligga på att effektivisera tvistlösningssystemet där frågor såsom antal domare, regeltolkningar och tidsramar måste adresseras.
- Driva på diskussionen med andra länder om att i vissa frågor fatta majoritetsbeslut inom WTO. Vidare bör WTO:s sekretariat ges en starkare roll med möjlighet att starta nya initiativ och ta fram kompromissförslag under förhandlingar.
- Bidra till att nya regler för digital handel, tjänster, miljö/klimat och subventioner tas fram. Bland annat bör Kommerskollegium och Konkurrensverket ges ett gemensamt uppdrag att ta fram förslag om hur nya regler för att begränsa staters möjligheter till subventioner av inhemsk industri kan utformas.

Säkerställ avdragsrätten för importmoms

Det är angeläget att snabbt ändra lagstiftningen så att avdragsrätten för importmoms garanteras. Små misstag vid gränspassager till Sverige från länder utanför EU leder i dag till att transportören inte får göra avdrag för ingående moms. Importen blir således 25 procent dyrare. Detta har varit ett särskilt stort problem i handeln mellan Norge och Sverige och har förvärrats till följd av störningar i samband med pandemin. Enskilda företag drabbas hårt och det finns exempel där konsekvenserna lett till konkurs. Osäkerhet kring importhanteringen riskerar också att få negativa effekter på internationella handelsflöden generellt. Andra EU-länder har löst detta problem och ett färdigt lagförslag finns framtaget för att göra detsamma i Sverige.

Genom att åtgärda problemet läggs en pusselbit på plats för en nödvändig återstart av handeln med tredjeland. På längre sikt ger ett tryggare regelverk kring import positiva effekter på såväl export som arbetstillfällen. Storbritanniens utträde ur EU gör att problemet sannolikt kommer att öka markant vid årsskiftet. Problemet behöver därför åtgärdas skyndsamt.

Regeringen bör därför:

- Så snart som möjligt ändra lagstiftningen så att avdragsrätten för importmoms garanteras.

5 Minska regelbördan genom ny regelprocess

Företagens regelkostnader ökar i Sverige med i genomsnitt 1,2 miljarder kronor per år. Stigande regelkostnader leder till att svenska företags möjligheter att konkurrera internationellt gradvis försämras. De ramvillkor som vi sätter upp i Sverige behöver därför vara minst lika bra som i våra konkurrentländer. Investeringar och etableringar motverkas om regelbördan ökar och krånglet upplevs som stort. I spåren av coronapandemin är det nu viktigt att regeringen vidtar kraftfulla åtgärder för att sänka företagens regelkostnader och administrativa bördor och därmed förbättrar investeringsklimatet i Sverige. Regeringen bör därför genomföra Tillväxtverkets förslag till ny regelprocess i Sverige, införa tidiga samråd med näringslivet vid utformningen av EU-lagstiftning, införa vägledande principer inför förhandlingar om ny EU-lagstiftning och aktivt motverka att överimplementera EU-lagstiftning.

Genomför Tillväxtverkets förslag till ny regelprocess i Sverige

Tillväxtverket har nyligen lämnat en rapport till regeringen – *Förenklingsresan* – i vilken myndigheten bland annat lyfter behovet av en förbättrad regelprocess i Sverige. Rapporten innehåller genomarbetade förslag vilka regeringen bör genomföra så snart som möjligt.

Tillväxtverkets förslag består förslaget av fyra delar. Den första delen är hämtad efter inspiration av Danmark. Myndigheten föreslår att det inrättas ett permanent förenklingsforum som får i uppdrag att initiera regelförbättringsförslag och som deltar aktivt i arbetet med EU-lagstiftning. Den andra delen berör arbetet inom Regeringskansliet, där myndigheten föreslår att varje departement med sina myndigheter ges ett ansvar för att kontinuerligt genomföra regelförbättringar. Vikten av att hela tiden jämföra lagstiftningen med motsvarande i grannländerna är ett sätt att undvika extra bördor för svenska företag. Den tredje delen lyfter betydelsen av transparens i regelförbättringsarbetet och i den fjärde delen föreslår Tillväxtverket att Regelrådet ges utökad mandat och utökade resurser. Rådet föreslås komma in mycket tidigare i lagstiftningsprocessen och dessutom ges en möjlighet att återremittera konsekvensutredningar som är bristfälliga. Enligt Svenskt Näringsliv är Tillväxtverkets förslag väl avvägt och skulle vid ett genomförande påtagligt förbättra situationen i Sverige.

Regeringen bör därför:

- Så snart som möjligt genomföra Tillväxtverkets förslag till ny regelprocess i Sverige.

Inför tidiga samråd med näringslivet och etablera vägledande principer i EU-arbetet

Sverige mobiliserar ofta alldeles för sent när ny lagstiftning initieras inom EU då det saknas en tydlig struktur för när aktörer med kunskap om nya reglers konsekvenser involveras. Bristen på tidiga samråd gör det svårare att få fram tillräckligt bra konsekvensanalyser i rätt tid. Det leder i många fall till sämre lagstiftning, onödigt komplicerade regelverk, problem med tolkning och tillämpning av EU-förordningar och kostsamma förseningar vid införlivandet av nya EU-direktiv.

Beredningsgrupper behöver därför inrättas med näringslivet och andra berörda aktörer i de sakfrågor som väntas leda till EU-lagstiftning. En referensgrupp har visserligen skapats på Statsrådsberedningens EU-enhet, men det finns behov av att även skapa fler beredningsgrupper i specifika sakfrågor. Syftet är att skapa en fast

struktur för inhämtning av synpunkter på EU-initiativ i ett tydligt och transparent förfarande. Det möjliggör för näringslivet att möta regeringen och dess företrädare i en fortlöpande dialog. För att samrådet ska bli meningsfullt måste det inledas i ett mycket tidigt skede i EU-arbetet, redan när kommissionen formulerar sina tankar om ny lagstiftning.

Tydliga principer behöver också tas fram och efterlevas vid genomförande av unionslagstiftning som påverkar näringslivet. Principerna ska ange övergripande kvalitetsmål som vägleder Regeringskansliets och de statliga myndigheterna när förhandlingspositioner beslutas och konsekvensanalyser tas fram. Sådana principer används bland annat i Danmark, men saknas i Sverige.

Principerna bör exempelvis formuleras enligt följande:

- Värna det svenska näringslivets konkurrenskraft på såväl den inre marknaden som andra marknader. Genom förslagsvis en neighbour-check undersöks hur jämförbara länder genomfört EU-direktiv och tolkat EU-förordningar så att svenska företag inte får mer betungande regler.
- I den utsträckning det är möjligt och lämpligt bör EU-regler genomföras i Sverige genom alternativ till reglering. Det kan då handla om information och rådgivning, frivilliga överenskommelser eller åtaganden samt att marknaden själv kan lösa problemet.

Konsekvensanalysen bör innehålla en beskrivning av direktivets minimnivå och en bedömning om denna kommer överskridas. Det bör även klargöras om:

- Tillämpningsområdet utvidgas.
- Regelgivaren inte utnyttjar de fulla möjligheterna till undantag.
- Svenska nationella regelkrav behålls och som är mer omfattande än vad som krävs av det aktuella direktivet.
- Direktivets krav genomförs tidigare än det datum som anges i direktivet.
- Strängare sanktioner eller andra efterlevnadsmekanismer används än vad som är nödvändigt för att genomföra lagstiftningen på ett korrekt sätt.
- I de fall miniminivån överskrids bör konsekvensutredningen innehålla en motivering till detta, en beskrivning av vilka genomförandeåtgärder som föreslås och en bedömning av vilka effekter detta får för företag.

6 Gör det mer lönsamt att investera i Sverige

Skatterna på företagens vinster påverkar den mängd investeringar som genomförs. En sänkt bolagsskatt medför direkt att investeringskalkylerna förbättras, varpå investeringarna sedan ökar. De företag som inte investerar kommer att bli förbisprungna av konkurrenter som gör det. Konkurrenstrycket medför därför att en lägre skatt på vinster leder till att investeringarna ökar generellt. Skatter på utdelningar har en indirekt påverkan på investeringarna. Dels påverkas investeringsviljan genom kalkylerna i ägarledet, vilket spelar särskilt stor roll i de mindre, ägarledda bolagen. Dels motverkar de att kapital delas ut från etablerade bolag för att användas i bolag med starkare framtidsutsikter. Detta påverkar näringslivets förnyelse negativt.

Lägre bolagsskatt och bättre regelverk för ökad konkurrenskraft

För att stimulera företagen att genomföra fler investeringar bör bolagsskatten sänkas och regelverkets konkurrenskraft förbättras. Det råder en stor enighet om att bolagsskatten är mycket skadlig för kapitalbildningen genom att den sänker avkastningen på investeringar. Bolagsskatten påverkar direkt företagets investeringskalkyler, och därmed påverkas både omfattningen och innehållet i de investeringar som genomförs i näringslivet. En sänkt bolagsskatt och ett konkurrenskraftigt regelverk leder på makronivå till en ökad produktion (BNP stiger via ökade investeringar), en högre sysselsättning, och på sikt till en högre produktivitet. En högre produktivitet är vidare en förutsättning för långsiktigt stigande reallöner. För att stimulera till investeringar och öka den svenska konkurrenskraften föreslår Svenskt Näringsliv att regeringen sänker bolagsskattesatsen från 20,6 till 18 procent.

Förslaget beräknas påverka statens inkomster med 18 miljarder kronor statistiskt. Med hänsyn tagen till de förväntade positiva effekterna på investeringar, sysselsättning, produktion och löner bedöms den långsiktiga självfinansieringsgraden vara mycket hög.

En konkurrenskraftig bolagsbeskattning förutsätter att såväl den formella bolagsskattesatsen som de bestämmelser som reglerar de intäkter och utgifter utifrån vilka skatten ska beräknas står sig väl i en internationell jämförelse. Utöver en sänkt formell skattesats bör regeringen också skyndsamt inleda arbetet med att öka konkurrenskraften i de svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna.

I den proposition där den generella begränsningen av ränteavdrag i bolagssektorn infördes och de riktade ränteavdragsbegränsningarna ändrades, aviserade regeringen att en uppföljning av den nya lagstiftningen bör påbörjas inom två år från ikraftträdandet. Som skäl för denna uppföljning angavs bland annat behovet av att analysera vilka effekter de nya reglerna får på Sveriges konkurrenskraft.

På uppdrag av Svenskt Näringsliv har konsultfirman KPMG kartlagt konkurrenskraften i de svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna. Kartläggningen visar på behov av att förbättra konkurrenskraften i de svenska reglerna. Såväl den generella avdragsbegränsningen som de riktade reglerna behöver justeras så att incitamenten för investeringar och konkurrenskraften förbättras.

Regeringen behöver för att stimulera investeringar:

- Sänka bolagsskattesatsen till 18 procent (från dagens 20,6 procent).
- Skyndsamt inleda arbetet med att öka konkurrenskraften i de svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna.

Uppmuntra investeringar i mindre företag

Stora företag står för en stor del av sysselsättningen, men rationaliseringar och produktivitetens utveckling gör små växande företag särskilt viktiga för omvandlingstrycket. Villkoren för de små och medelstora företagen är centrala för utvecklingen av vårt välstånd.

Företagande är förenat med risker; till exempel att avstå en anställning med trygg inkomst, belåna det egna hemmet för kapital, ta ansvar för anställda och fatta beslut om långsiktiga investeringar. Att företagande är förenat med höga risker har blivit särskilt tydligt under den pågående pandemin.

Flera förbättringar behövs och en enkel sådan är att förbättra den s.k. förenklingsregeln inom 3:12-reglerna, vilket skulle underlätta för investeringar i mindre och

nystartade företag. Möjligheten att finansiera investeringar i växande företag förbättras också om kapitalet delas ut och sedan kanaliseras till företag med större potential, istället för att av skatteskal stanna i befintliga bolag. Nivån/utrymmet i förenklingsregeln har sedan den infördes 2005 justerats upp tre gånger, från 1,5 inkomstbasbelopp till dagens 2,75 inkomstbasbelopp. Motiven har varit att såväl förenkla som att underlätta investeringar och nyanställningar i mindre och nystartade företag.

Åtgärden skulle dessutom innebära betydande förenklingar för tusentals företagare; utrymmet för kapitalinkomstbeskattning kan beräknas både enkelt och förutsebart (och utan kostsamt rådgivningsstöd) med förenklingsregeln. Att möjliggöra för fler att slippa hantera huvudregeln är därmed också en förenklingsåtgärd. Åtgärden skulle direkt frigöra tid och kraft som kan användas på företagandet.

Regeringen bör därför:

- Höja schablonbeloppet i förenklingsregeln från 2,75 till 4 inkomstbasbelopp. Åtgärden beräknas påverka statens inkomster med 500 miljoner kronor på kort sikt.
- Införa ett golv i förenklingsregeln, så att även ägare med mindre ägarandelar garanteras ett rimligt gränobelopp. Då schablonbeloppet i förenklingsregeln ska fördelas ut på samtliga andelar i företaget får individer med små aktieposter ett ytterst begränsat kapitalbeskattningsutrymme med denna regel. 250 miljoner kr bör avsättas för åtgärden.

7 Använd EU:s återhämtningsfond för investeringar i Europas konkurrenskraft

Då uppemot tre fjärdedelar av vår varuexport går till Europa, är Sveriges möjligheter till framgångsrik återstart nära förbunden med en positiv utveckling av tillväxt och efterfrågan inom EU. Fyra områden måste prioriteras för att EU:s återhämtningsplan ska kunna bidra till detta. Miljöområdet, där en politik för konkurrenskraftiga företag måste kombineras med minskade klimatutsläpp. Digitalisering, där förutsättningarna för internationellt ledarskap måste skapas genom att främja innovationer och teknikutveckling. Den inre marknaden, med fokus på att ta bort nya och gamla handelshinder. Och en fortsatt utveckling av öppen internationell handel med andra länder genom bland annat fler frihandelsavtal.

Som en central del av EU:s återhämtningsplan beslutade EU:s stats- och regeringschefer i juli att skapa en återhämtningsfond på sammantaget 750 miljarder euro, motsvarande uppemot 8 000 miljarder kronor. Fonden ska användas under perioden 2021 till 2024, med intentionen att främja tillväxt och sysselsättning med fokus på grön och digital omställning. Sverige kan tilldelas motsvarande drygt 38 miljarder kronor för nationellt inriktade åtgärder.

Återhämtningsfonden skapar – om pengarna används på rätt sätt – bra förutsättningar för återstart och tillväxt i hela EU. Omvänt kan en felaktig användning leda till byråkrati och slöseri, allvarliga konkurrenssnedvridningar och kan försvåra eller försena nödvändiga strukturomvandlingar. Det är därför angeläget att Sverige säkerställer att såväl den nationella tilldelningen som andra länders användning av dess medel verkligen bidrar till att bygga svensk och europeisk konkurrenskraft för framtiden.

Säkerställ tydliga kriterier

För att fonden reellt ska bidra till omställning och långsiktig konkurrenskraft är det av största vikt att EU-kommissionen och rådet definierar tydliga kriterier för tilldelning av medel.

Sverige bör tillse att kriterierna och formerna för dess tillämpning säkerställer att:

- Fokus läggs på Europas långsiktiga konkurrenskraft och hållbara tillväxt.
- Medlen används på långsiktiga investeringar, inte kortsiktig konsumtion.
- Medlen inte går till snedvridande subventioner.
- Medlen inte snedvrider konkurrensen mellan privata företag.
- Medlen inte används till gynnande av det egna landets företag.
- Regelverk och hantering inte ökar företagets byråkrati.

Upprätta en “EU Recovery Scoreboard”

Det räcker inte med att enbart fastställa goda kriterier för att säkerställa ett gott resultat i användningen av EU:s återhämtningsfond. Det är även nödvändigt med en kontinuerlig uppföljning. Inom EU har under lång tid olika former av resultattavlor, s.k. “scoreboards” använts, bland annat på inre marknadsområdet. Genom att på motsvarande sätt upprätta en resultattavla för alla återhämtningspaket inom EU som är finansierade av återhämtningsfonden, synliggörs hur stödinsatserna i medlemsstaterna fallit ut i termer av tillväxt, sysselsättning etc.

En väl utformad resultattavla skulle bidra till att:

- De tilldelade resurserna utnyttjas effektivt.
- Goda exempel – best practice – utvecklas och sprids.
- Påskynda den gröna och digitala omställningen.
- Minska risken för suboptimering av nationella åtgärder.
- Stärka den europeiska konkurrenskraften.

Sverige bör därför säkerställa att EU-kommissionen fastställer mätbara mål för respektive kriterium för återhämtningsfonden och följer upp gjorda insatser via en offentligt tillgänglig “scoreboard” samt verka för att insatserna utvärderas kontinuerligt och vid behov justeras.

Investera tilldelade svenska medel i framtida konkurrenskraft

För att få tillgång till medel från fonden måste Sverige lämna in en nationell återhämtningsplan som ska godkännas av EU. Svensk Näringsliv delar Kommissionens slutsats att ”privata investeringar måste främjas, och detta förutsätter reformer”. Investeringar är avgörande för att nå målen om omställning, digitalisering, jobb och tillväxt. Den kraftiga nedgång i investeringarna – och då främst i näringslivets investeringar – som skett under coronakrisen är därför starkt oroande.

Den svenska nationella planen bör i grunden ha samma inriktning som nationellt finansierade återstartsåtgärder och syfta till att bygga konkurrenskraft för framtiden. Detta ligger väl i linje med såväl EU:s nationella rekommendationer till Sverige som

EU:s övergripande kriterierna för fonden. Vidare är det viktigt att EU-finansierade åtgärder inte ses isolerat utan passar in i övriga nationella åtgärder med samma syfte.

Vi föreslår att den svenska återhämtningsplanen inriktar sig på:

- Åtgärder som ökar satsningen på FoU.
- Insatser som ökar tillgången på arbetskraft med efterfrågad kompetens.
- Tidigareläggning av offentliga investeringar och underhåll med fokus på områden som ökar ekonomins produktivitet och näringslivets konkurrenskraft.
- Grön omställning och åtgärder för att säkra elproduktion och elöverföring.
- Digital kompetens och infrastruktur för att möjliggöra en ökad användning av data och AI.

